

MALTA

QORTI TAL-APPELL
(Kompetenza Inferjuri)

ONOR. IMĦALLEF
LAWRENCE MINTOFF

Seduta tal-1 ta' Lulju, 2020

Appell Inferjuri Numru 66/2018LM

Andrew u Maria Carmela Azzopardi
(karti tal-identitá bin-numri 24857G u 85445G)
(l-appellati)

vs.

GlobalCapital Financial Management Ltd (C 30053)
(l-appellanta)

Il-Qorti,

Preliminari

1. Dan huwa appell magħmul mis-socjetà **GlobalCapital Financial Management Ltd** [minn issa 'l quddiem "is-socjetà appellanta"] mid-decizjoni mogħtija fid- 9 ta' Mejju, 2018, [minn issa 'l quddiem "id-decizjoni appellata"], mill-Arbitru Għas-Servizzi Finanzjarji [minn issa 'l quddiem "l-Arbitru"], li

permezz tagħha ddecieda dwar l-ilment tar-rikorrenti **Andrew Azzopardi** [minn issa 'l quddiem "l-appellat"] u **Maria Carmela Azzopardi** [minn issa 'l quddiem "l-appellata"] kif ġej:

"Għaldaqstant, ai termini tal-Artikolu 26(3)(c)(iv) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta, l-Arbitru jordna lil GlobalCapital Financial Management Limited tħallas:

- a. lill-ilmentatur, Andrew Azzopardi, is-somma ta' sitta u sebgħin elf, tlett mija u għoxrin dollaru Amerikan (USD76,320), jew l-ekwivalenti tagħhom fl-Euro skont l-Artikolu 21(3)(c) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta, u*
- b. lill-ilmentatriċi, Maria Carmela Azzopardi, is-somma ta' ħamsa u għoxrin elf, erba' mija u sbatax-il dollaru Amerikan (USD25,417), jew l-ekwivalenti tagħhom fl-Euro skont l-Artikolu 21(3)(c) tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta.*

Bl-imgħax legali mid-data ta' din id-deċiżjoni sad-data tal-ħlas effettiv.

L-ispejjeż legali ta' dan il-każ huma għall-provditur tas-servizz."

Fatti

2. Il-fatti ta' din il-każ jirrigwardaw servizzi finanzjarji rezi mis-soċjetà appellanta lill-appellati, konsistenti f'parir dwar investiment f'prodott magħruf bl-isem *Lifemark S.A. Secure Income Bond 3 USD 0 G* u *Lifemark S.A. Secure Income Bond 4 USD – A1* [minn issa 'l quddiem "il-prodott *Lifemark*"]. Fuq dak il-parir u fuq l-istruzzjonijiet tal-appellati, is-soċjetà appellanta investiet is-somma ta' USD47,617.34¹ fl-ewwel prodott u s-somma ta' USD43,718.26² fit-tieni prodott, f'isem l-appellat, filwaqt li investiet is-somma ta' USD30,090.10³ f'isem l-appellata. Sussegwentement il-*Commission de Surveillance du Secteur*

¹ Ara *Purchase Contract Note*, a fol. 17 tal-atti tal-arbitraġġ.

² Ara *Purchase Contract Note*, a fol. 16 tal-atti tal-arbitraġġ.

³ Ara *Contract Note* a fol. 18 tal-atti tal-arbitraġġ.

Financier (CSSF) fil-Lussemburgu ħatret lil KPMG Advisory S.a.r.l. bħala amministratur provvizorju ta' Lifemark S.A. għal perijodu ta' sitt xhur⁴ u s-Security Trustee għamel diversi pagamenti lill-appellati mill-kapital.

Mertu

3. L-appellati istitwew proċeduri quddiem l-Arbitru permezz tal-prezentata ta' lment fejn iddikjaraw li:

"Is-Sinjuri Andrew u Maria Carmela aħwa Azzopardi qegħdin jitolbu li jiġi dikjarat li l-kumpannija Global Capital plc aġixxiet b'mod skorrett u qarrieqi li jmorru kontra l-prattiċi kummerċjali ngusta u dan fil-konfront tagħhom; tiddikjara li l-kumpannija tat pariri ħżiena u aġixxiet b'nuqqas ta' ħila u sengħa fit-twettiq tal-inkarigu tagħha li jmorru kontra l-guidelines u regolamenti tal-MFSA; tiddikjara li l-kunsens tal-aħwa Azzopardi inkiseb b'għemil doluż u ingann adoperat għad-dannu tagħhom mir-rappreżentanti tal-istess kumpannija kif ukoll kien riżultat ta' għemil qarrieqi tal-kumpannija li ma għaddietx id-dettalji kollha tar-riskji involuti fl-investment; tiddikjara li għalhekk l-kumpannija hija responsabbli għad-danni kollha li huma soffrew; tillikwida l-ammont tat-telf u danni sofferti; u għalhekk tikkundanna lill-kumpannija sabiex iħallsu l-ammont hekk likwidat.

L-ammont li nvestew l-aħwa Azzopardi huwa dak ta' UDS 76,320.30 filwaqt li Maria Carmela Azzopardi għandha tiġbor l-ammont ta' USD 25,417.87.

Qed tintbghat kopja taċ-ċertifikat minn fejn jirriżulta l-flus li nvestew l-aħwa Azzopardi."

4. Is-soċjetà appellanta wiegħbet għall-ilment billi eċċepiet is-segwent: (a) stante l-inkompatibbiltà tat-talbiet, in-nullità tal-ilment; (b) l-appellati għamlu allegazzjoni ta' *misselling* u anki ta' qerq, u għalhekk ma kienx ċar il-baži tal-ilment; (ċ) il-preskrizzjoni a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16 u tal-paragrafu

---

⁴ Ara ittra tal-05.03.10 tas-soċjetà appellanta, a fol. 39 tal-arbitraġġ.

(f) tal-artikolu 2156 u tal-Artikolu 1222 tal-Kap. 16; (d) is-soċjetà appellanta ma kinitx il-leġittimu kontradittur; (e) il-casus; (f) it-talbiet tal-appellati kienu infondati fil-fatt u fid-dritt; (g) jekk l-appellati garrbu telf, ma kienx isegwi li s-soċjetà appellanta hija responsabbli għal dak it-telf.

Is-Sentenza Appellata

5. L-Arbitru wasal għad-deċiżjoni appellata wara li għamel is-segwenti konsiderazzjonijiet:

“Eċċezzjonijiet preliminari:

Illi l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet huma mmirati sabiex l-ilment jiġi dikjarat null peress li l-provditur tas-servizz jgħid li l-ilmentaturi għamlu talbiet inkompatibbli u konfużjonarji u għaliex fl-ilment hemm kemm allegazzjoni ta’ misselling ta’ prodott kif ukoll ta’ qerq u, għalhekk, l-ilment mhuwiex ċar u għandu jiġi dikjarat null.

L-Arbitru ma jara xejn null fl-ilment għaliex, kif anke rritenew il-Qrati tagħna, anke f’każi fejn il-leġiżlatur stabbilixxa proċeduri aktar formali mill-ilment quddiem l-Arbitru, in-nullità ta’ att ġudizzjarju hija l-eċċezzjoni u mhux ir-regola u jekk in-nuqqas fil-formalità ma twassalx għal xi preġudizzju sostanzjali, il-Qrati tagħna irriġettaw talbiet għal dikjarazzjonijiet ta’ nullità.

Fi proċeduri quddiem l-Arbitru skont il-Kap. 555 tal-Liġijiet ta’ Malta, il-leġiżlatur ta l-fakultà lill-konsumatur ta’ servizzi finazjarji sabiex jibda l-proċeduri quddiemu mingħajr ebda formalità; u mkien ma tissemma n-nullità ta’ ilment anzi, peress li l-ilmentatur jista’ ma jkunx assistit, l-Arbitru jrid jara li xorta waħda ssir ġustizzja miegħu. F’dan il-każ, l-ilment huwa wieħed ċar u l-provditur tas-servizz ma sofra l-ebda preġudizzju għal mod kif inhu redatt l-ilment tant li għamel rispsota u nota ta’ osservazzjonijiet estensivi u jidher ċar li seta’ jiddefendi l-każ tiegħu sew.

Għalhekk dawn l-eċċezzjonijiet qed jiġu miċhuda.

Eċċezzjonijiet dwar preskrizzjoni:

Il-provditur tas-servizz iqajjem l-eċċezzjonijiet dwar preskrizzjoni ai termini tal-Artikoli 1222(1), 2153 u 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.

Dwar il-preskrizzjoni a bazi tal-Artikolu 1222(1) tal-Kodiċi Ċivili, il-liġi tipprovdi li:

‘L-azzjoni għal rexxissjoni minħabba vjolenza, żball, għemil doluż, stat ta’ interdizzjoni, jew nuqqas ta’ età, taqa’ bil-preskrizzjoni egħluq sentejn (2). Dan jgħodd ukoll għar-rexxissjoni ta’ obligazzjonijiet mingħajr kawża, jew magħmulin fuq kawża falza.’

Din il-preskrizzjoni ma tapplikax għal dan il-każ għaliex mhux qed isir każ għal rexxissjoni ta’ obligazzjoni minħabba vjolenza, żball, eċċ., kif jindika dan l-artikolu tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta’ Malta.

Għalhekk din l-eċċezzjoni qed tiġi miċħuda.

Dwar l-eċċezzjoni ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili, fis-sentenza mogħtija mill-Onorabbi Qorti tal-Appell fil-kawża ‘Carmelo sive Charles Magri vs Il-Kummissarju tal-Pulizija et’, (Deċiża fil-5 ta’ Ottubru, 1998 – Vol LXXXII.II.751), dik il-Qorti osservat li l-liġi u l-ġurisprudenza jiddistingwu tliet xorta ta’ danni, jiġifieri dawk derivanti minn delitt veru u proprju (fejn il-preskrizzjoni hija dik tal-azzjoni kriminali), dawk derivanti minn ħtija akwiljana (fejn il-preskrizzjoni hija dik ta’ sentejn), u dawk derivanti minn inadempjenza kontrattwali (fejn il-preskrizzjoni hija dik ta’ ħames snin).

Imbagħad, il-Qrati tagħna sostnew ukoll:

‘Illi il-preskrizzjoni ta’ sentejn imsemmija fl-Artikolu 1917 ta’ l-Ordinanza VII tal-1868 (dak li illum hu l-Artikolu 2153 tal-Kodiċi Ċivili) hija applikabbli għad-danni extra-kontrattwali jiġifieri dawk li gejjin mhux minn inadempjenza ta’ obligazzjoni imma “ex delictu vel quasi”. Meta d-danni huma “ex contractu” għax gejjin minn vjolazzjoni ta’ obligazzjoni, l-preskrizzjoni hija dik ta’ ħames snin u mhux ta’ sentejn.’

Barra minn hekk, kif intqal fil-kawża Avv Dr. Pio M Valletta pro et noe vs Jeno Torocsik et, deċiża fis-7 t’Ottubru 2016:

‘Il-fatt li f’kawża attur jitlob il-likwidazzjoni ta’ danni ma jfissirx awtomatikament li allura japplika l-Art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili:

Il-preskrizzjoni ta’ sentejn li tolqot l-azzjoni għal danni li ma jkunux kaġunati b’reat hija applikabbli biss fil-każ ta’ danni indipendenti minn obligazzjoni kuntrattwali. (Stivala vs Colombo, PA, 9/1/1953. VOI XXXVII.ii.622)’.

Fil-kaz odjern l-ilmentatur għe mibjugħ prodott finanzjarju kif tindika l-Purchase Contract Note u b'hekk tnisslet obbligazzjoni kuntrattwali bejn l-ilmentatur u l-provditur tas-servizz. Ġaladarba l-preskrizzjoni ta' sentejn, skont l-Artikolu 2153 hija applikabbli biss 'fil-kaz ta' danni indipendenti minn obbligazzjoni kuntrattwali', u f'dan il-kaz kienet teżisti obbligazzjoni kuntrattwali, allura il-preskrizzjoni akwiljana ma tapplikax għal dan il-kaz.

Il-provditur tas-servizz jikkwota u ppreżenta kopja tas-sentenza fl-ismijiet 'Carmel Ciscaldi et vs GlobalCapital Financial Management Ltd.' deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-5 ta' Mejju 2017, iżda jonqos milli jsemmi s-sentenza deciza wara u, cioè, dik tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet: Roland Darmanin Kissaun vs GlobalCapital Financial Management Ltd. deciza fl-1 ta' Gunju 2017, fejn għe deciz li dawn it-tranzazzjonijiet huma ta' natura kuntrattwali.

L-Arbitru jaqbel mal-aħħar sentenza imsemmija kif ukoll ma' ġurisprudenza kostanti li l-preskrizzjoni akwiljana ma tapplikax fejn hemm relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet. Kif diġà għe spjegat, sar bejgħ ta' prodott finanzjarju wara li ingħata parir mill-istess provditur tas-servizz u, għalhekk, din l-eċċezzjoni qiegħda tiġi miċħuda.

L-aħħar eċċezzjoni dwar preskrizzjoni hija bbażata fuq l-Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.

L-Artikolu 2156(f) tal-Kap. 16 jipprova li l-preskrizzjoni ta' ħames snin tapplika għal: 'azzjonijiet għall-hlas ta' kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeg oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku'.

Min jeċepixxi l-preskrizzjoni jrid jipprova l-perijodu minn meta tista' tiġi eżerċitata din l-azzjoni. Kif ingħad fis-sentenza mogħtija fl-ismijiet Stencil Pave (Malta) Limited vs Dr Maria Deguara noe,

'Hija regola ewlenija fil-proċedura li l-prova li l-azzjoni hija preskritta trid issir minn min iqanqal l-eċċezzjoni, u għalkemm il-parti attriċi tista' tressaq provi biex tittanta xxejjen dawk tal-parti mħarrka billi tmieri li għadda ż-żmien jew billi għib 'il quddiem provi li juru li l-preskrizzjoni kienet sospiża jew interrotta, il-piż jaqa' prinċipalment fuq min jallega l-preskrizzjoni. Hi l-parti mħarrka li trid tipprova li l-parti attriċi għaddhialha ż-żmien utli biex tressaq il-kawża, u dan minn żmien minn meta dik il-kawża setgħet titressaq.'

Il-perijodu tal-preskrizzjoni jibda jgħodd minn meta min jipprova kaz, ikun jista' jeżerċita dik l-azzjoni:

Dan joħroġ ċar mill-artikolu 2137 tal-Kap. 16 li jipprovdi li:

‘Bla ħsara ta’ disposizzjonijiet oħra tal-liġi, il-preskrizzjoni ta’ azzjoni tibda minn dak in-nhar li din l-azzjoni tista’ tiġi eżerċitata; mingħajr ma jittieħed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna li lilha din l-azzjoni tmiss.’

Il-provditur ressaq bħala xhud waħdieni lil Michael Schembri, li ma jagħmel l-ebda referenza għal din l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni.

Il-provditur tas-servizz li qajjem l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni kellu l-obbligu li jipprova din l-eċċezzjoni u ż-żmien minn meta kellha titressaq l-azzjoni mill-ilmentatur.

Il-provditur tas-servizz jagħmel attentat dwar dan fin-nota ta’ sottomissjonijiet tiegħu fejn jgħid li l-preskrizzjoni kellha tibda tgħodd mid-data tas-17 ta’ Lulju 2008, ‘minn dakinhar tal-bejgħ tal-investment’.

L-Arbitru ma jistax jaqbel ma’ din l-asserzjoni għaliex fil-qasam tas-servizzi finanzjarji, l-ilmentatur ikun oġġettivament f’qagħda li jibda jieħu azzjoni minn meta jkun f’pożizzjoni li verament jista’ jeżerċita l-azzjoni kontra l-provditur tas-servizz. Dan ma jistax iseħħ hekk kif jixtri l-prodott għaliex kieku l-provditur tas-servizz jakkużah b’intemperività jekk mhux ukoll b’vessatorjetà.

Azzjoni tista’ tinbeda f’dan il-qasam meta javveraw ruħhom iċ-ċirkostanzi li jnisflu konvinciment fl-ilmentatur li min bieghlu l-prodott ma kienx bieghulu tajjeb u dan ħafna drabi jiġri meta l-prodott ma jmurx tajjeb jew jibda juri l-inkwiet. Sakemm dan ma jiġrix, l-ilmentatur għandu kull raġun jassumi li l-prodott ikun inbieghlu tajjeb għaliex huwa jkun mar għand financial adviser li kellu fiduċja fih u, għalhekk, m’għandux għalfejn jaħseb ħażin fih jew li jkollu xi raġuni biex ifittxu legalment.

Ħafna drabi ssir referenza għal ġurisprudenza għal tranżazzjonijiet totalment differenti minn investment fis-settur finanzjarju u, għalhekk, it-terminu minn mindu jiġi kkalkolat li setgħet issir l-azzjoni huwa totalment differenti.

Investiment fis-settur finanzjarju huwa wieħed tekniku li jrid jieħu l-korsa taż-żmien tiegħu biex min jinvesti fih jinduna li jkun jew mar tajjeb jew li ingidem. Il-mument oġġettiv huwa dak minn meta verament seta’ jagħmel l-azzjoni.

L-awturi Baudry-Lacantinerie u Tissier (Trattato Teorico-Pratico di Diritto Civile: Della Prescrizione Cap. XII, par. 364 pag.279.) jafferimaw illi –

“Quanto alla prescrizione estintiva, il suo corso comincia in principio a partire dal giorno in cui è nato il diritto o l’azione che è destinata ad estinguere.”

Iżjed 'il quddiem (para. 393 bis, pag 306, op.cit.) jgħidu hekk –

“La prescrizione estintiva in materia di diritti eventuali non decorre evidentemente se non dopo il verificarsi dell’evento che fa nascere il diritto rimasto finallora puramente eventuale’.

Fil-każ odjern, l-ilmentatur ma setax jagħmel l-azzjoni kif qed jgħid il-provditur tas-servizz mill-jum li ġie mogħti l-parir biex jixtri l-prodott u, għalhekk, il-provditur tas-servizz ma rnexxilux jipprova ż-żmien minn meta setgħet issir l-azzjoni u, għalhekk, din l-eċċezzjoni qiegħda wkoll tiġi miċħuda.

L-eċċezzjoni li l-provditur tas-servizz mhux il-legittimu kontradittur hija waħda frivola għaliex il-provditur tas-servizz kien qed jaġixxi bħala kumpannija awtorizzata mill-MFSA biex toffri servizzi ta’ investiment u aġixxiet bħala prinċipal fil-konfront tal-ilmentatur meta bieghitlu l-prodott tal-Lifemark. Imkien ma ġie ippruvat mill-provditur tas-servizz li meta kien qed isir il-bejgħ tal-Lifemark, il-provditur tas-servizz qal lill-ilmentatur li kien qed jaġixxi f’isem haddiehor. Dan qed jintqal issa biex il-provditur tas-servizz jaħrab mir-responsabbiltà tiegħu. Kien hemm relazzjoni ġuridika bejn l-ilmentatur u l-provditur tas-servizz u, għalhekk, il-provditur tas-servizz huwa l-legittimu kontradittur.

Lanqas l-eċċezzjoni l-oħra, li tgħid li l-provditur tas-servizz ma kienx hu li qed jiġġestixxi l-prodott imma aġixxa ‘bħala intermedjarju’ għal haddiehor, ma tista’ tiġi milqugħa. L-ilmentatur ingħata l-parir u nbiegħelu l-prodott mill-provditur tas-servizz bħala kumpannija awtorizzata mill-MFSA u, bħala Licenceholder, kellha taġixxi skont ir-regoli marbuta mal-istess liċenzja (fn. 1 Investment Services Rules-Standard Licence Conditions maħruġa taħt il-Kap. 370 tal-Liġijiet ta’ Malta) u meta tat parir u bieghet il-prodott kienet qiegħda tassumi r-responsabbiltà tas-servizz li kienet qed tagħti. Imkien ma ġie ippruvat mill-provditur tas-servizz li xi hadd qal lill-ilmentatur li l-provditur kien qed jaġixxi f’isem haddiehor, u l-provditur tas-servizz qed iqajjem din l-eċċezzjoni biex jaħrab mir-responsabbiltà li hu kien qed jassumi meta kien qed ibiegħ dan il-prodott. Għalhekk, din l-eċċezzjoni qiegħda wkoll tiġi miċħuda.

Fil-Mertu

L-Arbitru jrid jiddeċiedi dan l-ilment b’referenza għal dak li fil-fehma tiegħu huwa ġust, ekwu u raġonevoli fiċ-ċirkostanzi partikolari u mertu sostantivi tal-każ. (fn. 2 Kap. 555, Art. 19(3))(b))

L-ilmentatur bazikament igħid li l-provditur tas-servizz ma kellux jinvestilu dan l-ammont kbir ta' flus fi prodott wieħed li kien il-Lifemark SIB; li l-provditur tas-servizz bieghelu prodott taħt il-pretest li kien investiment 'sigur' u li hu investa wara insistenza kbira mill-provditur tas-servizz biex jinvesti f'dan il-prodott li ma kienx addattat għalih u għax kien 'high risk'; u l-aġir tal-provditur tas-servizz kien tali li kkaġuna danni lill-ilmentaturi li kienu t-telf ta' flus li sofrew fl-investiment tagħhom fil-Lifemark.

Min-naħa tiegħu, il-provditur tas-servizz jgħid li l-ilmentaturi kellhom esperjenza preċedenti fl-investimenti u li mhux minnu li l-Lifemark kien prodott high risk u li ma kienx addattat għalihom.

Il-Prodott Lifemark S.A. Secure Income Bond 2 EUR (fil-qosor I-SIB)

Dan il-prodott, l-Keydata International Secure Income Bond (SIB), kien ibbażat fuq negozju fil-pensjonijiet dwar il-ħajja fis-suq Amerikan. Hadd mill-partijiet ma ppreżenta il-brochure ta' dan il-prodott imma mill-brochure li jinsab fil-pussess tal-Arbitru, jirriżulta li min ħareġ dan il-prodott ippronunzja ruħu bl-aktar mod enfatiku u b'tipa kbira li jagħti qligħ ta' 7.5% kull sena fl-iSterlina u 7% fis-sena fid-Dollaru u l-Euro għal perijodu ta' hames snin.

L-SIB kien investiment tal-kategorija asset-backed securities. Mingħajr ma wieħed joqgħod jidhol fid-dettal tal-istruttura legali (u kumplikata tiegħu), l-SIB kien jinvesti f'bonds (security bonds) li l-assi underlying tagħhom kienu poloz tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja ta' individwi Amerikani.

Dan il-prodott, fost affarijiet oħra, falla għaliex l-analizi tal-aspettattiva tal-ħajja/mewt tal-life-assured ma kienetx korretta. Aktar ma wieħed idum ħaj, aktar irid idum ihallas premium biex il-polza tibqa' ħajja inkella titlef fil-valur. Dan joħloq problema ta' likwidità biex tkompli ssostni finanzjarjament il-mudell kompost minn diversi poloz ta' assikurazzjoni fuq il-ħajja.

Dan kien riskju li ħafna analisti ma tawx kasu. Imma kien, fil-fatt, aspekk importanti ħafna. Minhabba l-avvanzi fil-medicina, ħafna nies jibqgħu jgħixu għal zmien itwal u b'hekk il-premium irid idum jithallas għal numru ta' snin aktar.

Jekk l-analisti u nies professjonali li kellhom esperjenza biex janalizzaw dawn il-prodotti ma waslux għal dan, allura lanqas wieħed jistenna li retail investor, bħalma huma l-ilmentaturi, kellhom ikunu f'qagħda li jagħmlu dan.

Apparti l-fatt ukoll li l-isem SECURE INCOME BOND jagħti lill-investitur bla esperjenza f'dawn it-tip ta' prodotti x'jifhem li l-investment huwa wieħed sikur u bla riskji, jew riskji baxxi u limitati.

Fil-fatt, hekk issottomettew l-ilmentaturi fl-ilment tagħhom, jiġifieri li l-kelma 'SECURE' fl-isem tal-prodott kienet tagħti wieħed x'jifhem li ma kienx hemm riskji.

Jekk wieħed iħares lejn il-brochure tipiku tal-SIB jara li mal-ewwel faċċata, bi prominenza kbira, hemm rati tajba ta' dħul (Annual Income Over 5 Years), ritratt kbir ta' lighthouse (simbolu tas-sigurtà) u b'indikazzjoni ta' x'inhuma l-benefiċċji u l-kwalità tal-prodott:

'Aims to provide return of capital after 5 years:

Bond invests in cash and assets by institutions rated 'A' or better by Standard and Poor's or equivalent;

Quarterly income option available'

Għalkemm fl-istess brochure jissemma li jista' jkun hemm xi riskju għall-kapital, u jista' jkun hemm xi tnaqqis fl-aħħar jew jekk tiġbed l-investment qabel, però l-enfasi qiegħda fuq il-benefiċċji li kien joffri dan il-prodott.

*Taħt it-titolu **Benefits at a Glance** hemm dan it-test:*

- > Early investment bonus of 4%
- > An investment with NO Stock Market Exposure
- > Investing in cash and assets issued by institutions rated 'A' or better by Standard & Poor's or equivalent
- > Available via banks, stockbrokers and direct investment
- > Low minimum investment – Only GBP10,000 / USD20,000 / €10,000
- > The bond will be listed on the Luxembourg Exchange
- > The issue is regulated and authorised by the CSSF the Financial Regulator in Luxembourg

Hemm ukoll dan b'tipa kbira: 'A lower risk profile and a higher level of income allows you to receive the income you need without the worry of stock market falls.'

Il-prodott kellu r-riskji – il-kapital ma kienx garantit, u kif kien se jmur kien pjuttost ibbażat fuq il-performance ta' prodotti oħra simili ta' dak iż-żmien, apparti l-mudelli matematiċi u l-assumptions li jiġu ma' dawn il-mudelli.

Ir-riskji kif deskritti forsi kienu jagħtu l-impressjoni li ma kienux ivarjaw wisq minn uħud mill-prodotti l-oħra ta' investiment li forsi kienu qed jiġu offruti lil investituri oħra. Il-prodott fl-ebda mument ma kien iwiegħed protezzjoni assoluta għall-kapital.

Però ma jistax jitqies li dak iż-żmien li nbiegħ l-SIB, kien investiment b'riskju baxx. Anzi, kien investiment f'kategorija ta' riskju medju għal riskju għoli.

Dan mhux qed jingħad with the benefit of hindsight, imma għaliex in-natura tal-prodott – li jinvesti f'bonds li jinvestu f'poloz tal-assikurazzjoni fuq il-ħajja – u l-istruttura innifisha tal-investiment kienu jagħmlu l-SIB investiment riskjuż li ma kienx addattat għal retail investors kif kienet l-ilmentaturi.

Dawn it-tip ta' investimenti huma Asset-Backed Securities li huma prodotti kumplessi u ta' riskju għoli.

Meta l-MFSA, li hija r-regolatur f'dan il-qasam, rat li kienu qed jinbiegħu prodotti li huma Asset-Backed Securities b'ħal dan il-prodott, interveniet billi ħarġet:

Warning to prospective investors about Asset-Backed Securities (fn. 4 MFSA – Consumer Media Release 13/11/2009 (Ref. 05.2009)) b'ħalma hu l-SIB, fejn qalet:

'The Malta Financial Services Authority (MFSA) has come across local media adverts, reports and product documentation about investments in 'bonds' or 'fund accounts' whose performance is linked to assets, such as life insurance policies or currencies (referred to as asset-backed investments). By their very nature, these investments are not easy to understand.

Despite the fact that they may be promoted as 'alternative' to traditional or conventional investments, these are investment opportunities which involve substantial risks, in particular liquidity risks, whereby the investor may be unable to sell his investment.....'

'When it comes to redemption (selling) of these investments, these...restrict the investor from selling his holdings before the investment matures...'

‘Consumers should be aware that the characteristics of these products make them unsuitable for unsophisticated investors. These products are generally considered appropriate for investors who have experience and knowledge to understand how these financial instruments work and can afford to take the relevant risks.’

Kif inbiegħ dan il-Prodott u jekk kienx suitable għall-ilmentaturi:

Il-provditur tas-servizz jgħid li l-ilmentaturi kienu investituri tal-esperjenza għaliex kellhom diversi investimenti oħra li wħud minnhom kienu anke ‘high risk’ u jelenka l-investimenti li kellhom.

Però, fl-affidavit tiegħu, l-uniku xhud tal-provditur tas-servizz xehed li dawn il-prodotti kollha kienu ġew mibjugħa lill-ilmentatur mill-istess provditur tas-servizz:

‘Kien ilu klijent magħna mill-1996 u kien diġà investa fi prodotti oħra bl-intervent tagħna bħala intermedjarja. Qed nesebixxi kopji tal-Purchase Contract Notes ta’ dawn l-investimenti kif ukoll xi prospetti relattivi...’ (fn. 5 A fol. 108)

Iżda mix-xhieda ta’ Andrew Azzopardi, li mhix kontradetta, huwa jgħid hekk dwar il-prodotti li ssemmeu mill-provditur tas-servizz u l-element tar-riskju:

‘Ngħid li l-investimenti li ssemmeu mal-affidavit ta’ Michael Schembri kienu tiegħi u t’oħti. Jien ngħid li dwar riskju kull meta kont ninvesti kont ngħid lill-financial advisor: “Tirriskjalix il-flus”. Lili ma qalulix li kien fih riskju’. (fn. 6 A fol. 429)

Ġaladarba x-xhieda ta’ Andrew Azzopardi mhix kontradetta jfisser li l-provditur tas-servizz ex admissis kien qed jinvesti flus l-ilmentatur u oħtu fi prodotti riskjużi u, kif jgħid il-Malti, ‘il-ġarra ġejja u sejra, fl-aħħar tinkiser’. U hekk ġara fil-każ tal-prodott li hemm l-ilment dwaru.

Barra minn hekk, meta l-Arbitru ta ħarsa lejn il-prodotti msemmija mill-provditur tas-servizz, l-ebda wieħed minnhom ma hu tan-natura tal-SIB li huwa asset-backed security u differenti għal kollox mill-investimenti l-oħrajn precedenti tal-ilmentaturi.

Il-fatt li provditur tas-servizz ikun ħa l-inizjattiva u għażel prodotti li hu stess iqis li kienu riskjużi ma jiġġustifikahx biex jeżonera ruħu mir-responsabbiltà dwar servizzi li jagħti wara. Huwa minnu li wieħed mill-kriterji li r-Regoli (fn. 7 SLC 2.22) jqisu għal dik li hi esperjenza huwa l-volum ta’ investimenti li wieħed ikun diġà għamel, imma dan huwa wieħed biss mill-kriterji li r-Regoli jsemmu biex jiġi stabbilit jekk dwar it-tranzazzjoni li tkun qed issir l-ilmentatur kellux dik l-esperjenza meħtieġa. Fil-fatt Regola 2.22 (fn. 8 Investment Services Rules-Standard Licence Conditions (SLC)) tipprovdi li l-provditur għandu jiġbor:

'Information regarding the client's or potential client's knowledge and experience in the investment field includes the following, to the extent appropriate to the nature of the client, the nature and extent of the service to be provided and the type of product or transaction envisaged, including their complexity and the risks involved:

- a. the types of service, transaction and Instrument with which the client is familiar;
- b. the nature, volume, frequency of the client's transactions in Instruments and the period over which they have been carried out;
- c. the level of education, profession or relevant former profession of the client or potential client.'

L-ilmentaturi ma kienux familjarji ma' prodotti bħall-SIB u, għalhekk, dawn il-kriterji ma ġewx sodisfatti għaliex huma kollha marbuta ma' 'the type of product or transaction envisaged, including their complexity and the risks involved'.

Mid-dokumenti esebiti ma jidhirx lanqas li l-ilmentaturi kienu xi nies bi professjoni relatata mal-investimenti finanzjarji. Mill-KYC jirriżulta li l-ilmentatur kien 'manual worker' (fn. 9 A fol. 72) u klassifikat bħala 'retail client'. (fn. 10 A fol. 80)

Dwar l-ilmentatriċi ma ġiet ippreżentata l-ebda KYC, u l-Arbitru mhux sorpriż dwar dan għaliex kif ampjament jirriżulta mix-xhieda, il-provditur tas-servizz bieġħ dan il-prodott lill-ilmentatriċi mingħajr qatt ma iltaqa' magħha. Għalhekk il-File Note, (fn. 11 A fol. 36), ippreżentata mill-provditur tas-servizz, ma tistax isservi ta' spalla għall-provditur tas-servizz minkejja li fiha l-firma tal-ilmentatriċi. Il-provditur tas-servizz qatt ma ltaqa' magħha u, għalhekk, ma setax jieħu l-informazzjoni kollha rikjesta mir-Regolamenti; u, peress li s-servizz kien wieħed 'advisory', kellu jagħmlilha s-Suitability Test skont Regola 2.16, ħaġa li naqas li jagħmel.

Għalhekk, dak li xehed Michael Schembri li, ġaladarba l-ilmentatriċi kienet iffirmit il-File Note dan kien xhieda ta' dak li ġara waqt it-tranzazzjoni, ma jistax jittieħed bħala difiża għall-provditur tas-servizz għaliex mhux veru ġara hekk.

Kif ingħad, peress li s-servizz kien wieħed advisory kellu jsir is-Suitability Test. Dan skont dak stabbilit f'Regola 2.16 tal-Investment Services Rules - Standard Licence Conditions (SLC) li jistabbilixxi li jridu jiġu sodisfatti dawn il-kriterji:

- a. it meets the investment objectives of the client in question;**
- b. It is such that the client is able financially to bear any related investment risks consistent with his investment objectives;**

- c. It is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio.**

Dwar l-ewwel kriterji, jgħifieri li l-prodott SIB kienx jissodisfa 'the investment objectives of the client', l-Arbitru għandu biss ix-xhieda tal-ilmentatur li jgħid li hu investa fl-SIB wara li ngħata assikurazzjoni aktar minn darba li dan l-investment ma kienx fih riskju. (fn. 12 A fol. 52) Dan jikkonfermah fil-kontro-eżami fejn jgħid:

'Kont staqsejthielha kemm-il darba kienx fih riskju u baqgħet tgħidli le. L-advisor kienet waħda jisimha Erica u kien hemm oħra magħha. U ergajt staqsejtha u baqgħet tgħidli le.' (fn. 13 A fol. 429)

Din ix-xhieda tal-ilmentatur mhix kontradetta. Il-provditur tas-servizz kellu kull opportunità li jtella' tixhed lil Erica Caruana, li bieghet il-prodott, iżda għażel li ma jagħmilx dan. L-uniku xhud li tella' kien Michael Schembri, li ma kienx involut fit-tranzazzjoni, u qed jibbaża d-difiza tiegħu kollha fuq il-File Note għax, skont hu, din turi kif seħħet it-tranzazzjoni.

Kif intqal aktar 'il fuq, l-SIB kienet asset-backed security, prodott kumpless u ma kellux jinbiegħ lil 'retail client' bħall-ilmentaturi; u dan anke kif sostniet l-MFSA, kif spjegat 'il fuq. Il-fatt li l-istess provditur tas-servizz kien biegh xi prodotti differenti lill-ilmentaturi li dejjem qagħdu fuq il-pariri tiegħu, ma jfissirx li l-SIB kien qed jilħaq l-objettivi ta' investment li riedu l-ilmentatur.

It-tieni kriterju huwa jekk l-ilmentaturi setgħux iġorru t-telf tal-investment skont l-oġġettivi tal-investment li kellhom. Il-provditur tas-servizz investa somom kbar ta' flus l-ilmentaturi f'dan il-prodott. Fil-fatt, lil Andrew Azzopardi, il-provditur investielu l-ewwel is-somma ta' USD47,617, (fn. 14 A fol. 90) u x-xahar ta' wara, reġa' investielu somma kbira oħra ta' USD43,718. (fn. 15 A fol. 83) Mistoqsi jekk offrewlux prodotti oħra minbarra l-SIB, l-ilmentatur qal li dan kien l-uniku prodott li kienu offrewlu f'dawk it-tranzazzjonijiet. (fn. 16 A fol. 430)

Żgur li l-provditur tas-servizz kellu l-obbligu li ma jinvestix somma daqshekk sostanzjali f'investment wieħed kumpless bħall-SIB, iżda kellu l-obbligu li jferrex l-investment biex inaqqas ir-riskju. L-espert kien il-provditur tas-servizz u l-piż jaqa' fuqu għaliex huwa dejjem kien obligat li jaġixxi fl-aħjar interessi tal-klijent.

Iżda, jirriżulta li seta' kien hemm interessi oħra. Michael Schembri xehed hekk in-kontro-eżami:

‘Mistoqsi jekk Erica u dik li kien hemm magħha kienux bħala proċedura jieħdu xi commission talli jbiegħu il-prodott, ngħid li jkollhom salarju u dan imbagħad ikun topped-up skont is-sales li jkunu għamlu. Ngħid li l-commission tkun on the amount of sale.’ (fn. 17 A fol. 430)

Bla dubju, l-impjegati tal-provditur tas-servizz meta bieghu il-prodott in kwistjoni, kellhom konflitt ta' interess ċar għax aktar ma jkun kbir l-ammont ta' investment, aktar kienu ser jieħdu commission. Imma, skont ir-Regola 2.01, (fn. 18 SLC) il-provditur kellu jaġixxi hekk:

‘When providing Investment Services to clients, a Licence Holder shall act honestly, fairly and professionally in accordance with the best interests of its clients’.

Din hija regola bażika fil-qasam tas-servizz finanzjarji, hija mifruxa mas-settur kollu u ġiet imdaħħla fil-liġi tagħna mid-Direttiva MiFID, u issa wkoll sabet ruħha b’mod aktar enfatiku fil-MiFID II.

L-Arbitru m’huwiex konvint li meta kienet qed tiġi investita din is-somma daqshekk massiva fi prodott wieħed, il-provditur kien qed iqis, l-ewwel u qabel kollox, l-interessi tal-konsumatur. Għalhekk inkiser dan il-prinċipju bażiku ta’ onestà, professjonalità u dak li hu fier.

*It-tielet kriterju tas-Suitability Test huwa li **‘the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction’**. Dan il-provditur jipprova jiġġustifikah billi jgħid li l-ilmentaturi kellhom xi investimenti oħra qabel il-prodott de quo. Però, irriżulta wkoll, mill-analiżi li għamel l-Arbitru ta’ dawn il-prodotti, li l-ebda wieħed ma kien l-istess bħall-SIB u, għalhekk, l-investimenti li l-istess provditur tas-servizz kien għamlilhom fil-passat, (meta dejjem qagħdu fuq il-parir tiegħu), ma kienux biżżejjed biex jagħtihom dak in-‘knowledge’ u l-esperjenza ‘in order to understand the risks involved in the transaction’.*

Għalhekk lanqas dan il-kriterju ma ġie sodisfatt. B’hekk jirriżulta li l-provditur tas-servizz biegh prodott li ma kienx ‘suitable’ għall-ilmentaturi u, għalhekk, dan il-prodott ġie ‘missold’.

Mis-selling ta’ prodott finanzjarju jseħħ meta tiġri waħda, jew aktar, minn dawn l-eventwalitajiet:

- *Ma jiġix spjegat ir-riskju involut;*
- *Meta ma jingħatax tagħrif kif il-flus ikunu ser jiġu investiti;*
- *Meta l-prodott ma jissodisfax il-bżonnijiet (not suitable) u l-attitudni tar-riskju tal-investitur;*

- *Meta ma jiġix spjegat il-prodott mibjugħ;*
- *Meta ma jiġux spjegati l-kundizzjonijiet u t-termini marbutin mal-prodott;*
- *Meta jingħata tagħrif qarrieqi (misleading) dwar il-prodott;*
- *Meta ma jiġux spjegati c-charges rilevanti u l-penalitajiet marbuta għal min joħroġ kmieni mill-prodott;*
- *Ma jiġix spjegat id-dritt tal-cooling-off period u d-dritt li bniedem jikkancella fejn il-prodott finanzjarju jitlob dan.*

*Din il-lista hija waħda eżemplikattiva u m'hijiex eżawrjenti. Mill-mod kif seħħet it-tranzazzjoni ma ġewx sġjegati r-riskji involuti fl-SIB, anzi meta intqal lill-ilmentatur li l-prodott ma kienx fih riskji kien qed jingħata tagħrif qarrieqi (misleading) dwar il-prodott. L-isem tal-prodott bħala **'Secure Income Bond'** kien ukoll jimmilita f'din id-direzzjoni.*

Il-provditur tas-servizz permezz ta' Michael Schembri jgħid li, skont il-File Notes, jirriżulta dak li ġara fil-laqgħat li saru, u minnhom jirriżulta li ġew offruti prodotti varji li kien hemm fis-suq u li kienu addattati għal dawn il-klijenti u jirriżulta li ġew spjegati lilhom id-dettalji ta' dan il-prodott. (fn. 19 A fol. 107)

L-Arbitru ra dawn il-File Notes, (fn. 20 A fol. 33-37) li huma fi standard form, ipprintjati b'tipi żgħar ħafna tant li hu diffiċli ħafna biex taqrahom u huma, essenzjalment, dokumenti ta' eżoneru għall-provditur tas-servizz. Huma eżerċizzju ta' ittikkjar ta' kaxxi u, għalkemm hemm il-firma tal-ilmentaturi, ma jfissirx li kienu konsapevoli ta' dak li ffirmaw. L-iskop ta' dawn il-File Notes, bil-mod kif inhuma redatti, jidher bl-aktar mod ċar li ttieħdu biex iservu biss ta' eżoneru għall-provditur tas-servizz.

U, f'dan ir-rigward, l-Arbitru jagħmel referenza għal dak li ġie deċiż mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-każ Evelyn Farrugia et vs GlobalCapital Financial Management Ltd., (fn. 21 Deċiż) fejn il-Qorti qalet hekk:

'Hu minnu illi l-atturi iffirmaw il-contract note, però l-Qorti ma tqisx illi l-fatt waħdu tal-firma tikkostitwixxi xi akkwiexxenza tal-konsapevolezza tal-investment u r-riskji inerenti u jekk dan kienx addattat għalihom. Dan jingħad għax l-istess contract note ma tiddefinix ir-riskji u kulma tgħid hu illi l-investment jista' jżdied u jonqos; kondizzjoni li tinsab f'kull investment u in oltre tali kuntratt lanqas inqara jew ġie spjegat minn min kien qed joħroġu. Wara kollox is-soċjetà konvenuta kellha d-dmiversu l-klijent li talab is-servizzi tagħha biex tagħtih kull informazzjoni rilevanti biex tgħinu jasal għal deċiżjoni informata u libera.'

L-Arbitru jaqbel ma' dan ir-raġunar tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u jżid li kuntratt ta' investiment fil-qasam tas-servizzi finanzjarji m'huwiex kuntratt sempliċi ta' bejgħ ta' oġġett kwalunkwe. Dan huwa qasam ibbażat fuq l-'expertise' ta' kumpannija liċenzjata mill-MFSA biex toffri parir lil min ma jifhimx daqsha f'dan il-qasam bl-iskop li jiġu protetti l-flus ta' nies li jkun ilhom ifaddlu flushom u li ma jistgħux jitolfu kapriċċożament. Kien proprju għalhekk li l-MFSA avżat li prodotti kumplessi u asset-backed securities bħall-SIB ma kellhomx jinbiegħu lil 'retail clients' bħalma kienu l-ilmentaturi.

Dak li ngħad fil-konfront tal-ilmentatur, Andrew Azzopardi, jingħad b'mod aktar emfatiku fil-konfront ta' oħtu li xehdet quddiem l-Arbitru, li hi kienet tafda f'idejn ħuha, li tal-GlobalCapital qatt ma kienu kellmuha u hija kienet tiffirma l-karti li kien iġibilha ħuha. Dan ifisser li qatt ma sarilha Suitability Test (tant li ħadd ma esebih), u l-File Note li ffirmit saret f'ċirkustanzi aktar serji minn ta' ħuha għaliex, għaladarba l-provditur tas-servizz ma ltaqax magħha, ma setax jispjegalha l-kontenut tagħha kif kellu l-obbligu li jagħmel. Hu l-ilmentatriċi ma kienx financial advisor, u għalhekk, ma setax jassumi r-rwol tal-provditur tas-servizz. Ir-responsabbiltà ta' Licence Holder toħroġ mir-Regoli msemija u l-provditur tas-servizz qatt ma jista' jabdika minn dawn l-obbligi.

Fil-konfront tal-ilmentatriċi wkoll seħħ misselling tal-prodott għall-istess raġunijiet li ingħataw għall-ilmentatur.

Il-provditur tas-servizz naqas ukoll iħares 'l-aspettattivi raġonevoli u leġittimi tal-konsumatur', (fn. 22 Kap. 555, Art 19(3)(c)) u ma aġixxiex fl-aħjar interessi tagħhom, (fn. 23 SLC 2.01) kif ukoll ma mexiex b'mod professjonali kif kien mistenni minnu bħala Licence Holder liċenzjat mill-MFSA.

Huwa naqas ukoll li jwettaq dik id-diliġenza ta' bonus pater familias fit-twettieq tal-obbligazzjonijiet tiegħu. (fn. 24 KAP. 16, Art 1124 A et seq)

Għar-raġunijiet kollha mogħtija aktar 'il fuq f'din id-deċiżjoni, l-Arbitru jikkonkludi li l-ilment taż-żewġ ilmentaturi huwa wieħed ekwu, ġust u raġonevoli fiċ-ċirkostanzi partikolari u mertu sostantivi tal-każ, (fn. 25 KAP. 555, Art 19(3)(b)) u qed jilqgħu sakemm dan huwa kompatibbli ma' din id-deċiżjoni.

Huma għandhom jitgōgġew kemm jista' jkun fil-pożizzjoni li kienu fiha qabel għamlu dan l-investiment. Mis-somma investita, l-Arbitru qed inaqqas ir-rikavat li rċevew."

L-Appell

6. Is-soċjetà appellanta pprezentat ir-rikors tal-appell tagħha fit-28 ta' Mejju, 2018, fejn talbet lil din il-Qorti sabiex:

“...tħassar u tirrevoka d-Deciżjoni tal-Arbitru Għas-Servizzi Finanzjarji tad-9 ta' Mejju 2018 fl-ismijiet hawn fuq premessi, u prevja kull ordni oħra li dina l-Onorabbli jista' jidrilha xieraq u opportun, tiċhad it-talba tal-ilmentaturi appellati, u tilqa' l-eċċezzjonijiet tal-esponenti, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi, kontra l-ilmentaturi appellati.”

Is-soċjetà appellanta tgħid li tħoss ruħha aggravata bid-deciżjoni tal-Arbitru għaliex: (1) kien żbaljat meta rritjena li l-ilment mhux null u li hija ma kellhiex tiġi liberata mill-osservanza tal-gudizzju; (2) applika ħażin il-ligi dwar il-preskrizzjoni; (3) kien żbaljat meta ċaħad l-eċċezzjoni li hija ma kinitx il-legittimu kuntradittur; (4) ma indagax dwar x'kien in-ness kawżali għat-telf ilmentat mill-appellati; (5) ir-rimedju ma kellux ikun ħlas ta' dak li effettivament l-appellati tilfu; (6) id-deciżjoni appellata kienet msejsa fuq apprezzament ħażin tal-fatti u tal-provi.

Ir-Risposta tal-Appell

7. L-appellati min-naħa tagħhom qed jilqgħu billi jgħidu li d-deciżjoni appellata għandha tiġi konfermata għal dawk ir-raġunijiet li huma jispjegaw fir-risposta tagħhom, filwaqt li l-appell tas-soċjetà appellanta għandu jiġi miċħud bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontriha.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

8. Din il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra l-aggravji tas-soċjetà appellanta, flimkien mas-sottomissjonijiet tal-appellati, u dan fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet magħmula mill-Arbitru fid-deċiżjoni appellata.

L-ewwel aggravju: l-Arbitru kien żbaljat meta ddikjara li l-ilment mhux null u li s-soċjetà appellanta ma kellhiex tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju

9. Is-soċjetà appellanta fl-ewwel aggravju tagħha tilmenta mill-fatt li l-Arbitru ċaħad it-tieni eċċezzjoni tagħha. Tisottometti li fil-kawża ttentata mill-appellati, huma qegħdin jagħmlu żewġ azzjonijiet flimkien meta dan ma kienx permess, billi qegħdin jitolbu kemm ir-rexxisjoni tar-relazzjoni kuntrattwali ta' bejn il-partijiet u fl-istess ħin qegħdin jitolbu d-danni msejsa fuq azzjoni ta' *culpa aquiliana*. Filwaqt li tagħmel riferiment għal diversi sentenzi tal-Qrati tagħna sabiex isostni l-aggravju tagħha, is-soċjetà appellanta tishaq li ż-żewġ azzjonijiet ittentati mill-appellati huma inkompatibbli, iżda l-Arbitru naqas milli jindirizza dan il-punt.

10. L-appellati jilqgħu billi jissottomettu li ma kien hemm l-ebda konflitt fit-talbiet tagħhom li joħorgu mill-istess premessa u l-istess deċiżjoni dwar l-aġir sew o meno tas-soċjetà appellanta. Hawnhekk kien hawn biss kumulu ta' azzjonijiet li kienu kumplimentarji għal xulxin, u dan għal ekonomija tal-ġudizzju.

11. L-Arbitru, filwaqt li għamel riferiment għall-ewwel żewġ eċċezzjonijiet tas-soċjetà appellanta, fisser li l-Qrati tagħna rritenew li n-nullità ta' att ġudizzjarju kien l-eċċezzjoni u mhux ir-regola u jekk in-nuqqas fil-formalità ma kinitx twassal għal xi preġudizzju konsiderevoli, l-istess Qrati dejjem ċaħdu t-talbiet ta' dikjarazzjoni ta' nullità. L-Arbitru spjega li skont id-dispożizzjonijiet tal-Kap. 555 tal-Liġijiet ta' Malta, l-ilmentatur kellu l-fakoltà li jittenta proċeduri mingħajr ebda formalità u mkien ma kienet tissemma' n-nullità. Osserva li fil-każ odjern l-ilment kien wieħed ċar u s-soċjetà appellanta ma kienet sofriet l-ebda preġudizzju riżultat tal-mod li bih ġie redatt l-ilment, tant li pprezentat risposta u nota ta' osservazzjonijiet estensivi u ddefendiet il-każ tagħha sew.

12. Il-Qorti tosserva li t-talba tal-appellati quddiem l-Arbitru kienet waħda ta' likwidazzjoni u ħlas tad-danni sofferti minnhom bħala riżultat tal-aġir fost oħrajn skorrett u qarrieqi da parti tas-soċjetà appellanta. Ma tirriżulta l-ebda talba oħra u tqis li t-tieni paragrafu ta' dik il-parti fejn hemm it-talba tal-appellati fl-ilment tagħhom, hija biss indikazzjoni tad-danni subiti minnhom bħala riżultat ta' dak l-aġir. Minn dan kollu joħroġ ċar, għall-kuntrarju ta' dak li sostniet is-soċjetà appellanta fit-tieni eċċezzjoni tagħha quddiem l-Arbitru, li l-azzjoni tal-appellati hija msejsa fuq l-artikolu 1125 tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta u m'hemm l-ebda talba oħra għajr dik ta' danni, u konsegwentement ukoll ma jirriżulta l-ebda kunflitt ta' azzjonijiet.

13. Għaldaqstant din il-Qorti ssib li l-ewwel aggravju tas-soċjetà appellanta mhux ġustifikat u tiċħdu.

It-tieni aggravju: I-Arbitru applika ħażin il-liġi dwar il-preskrizzjoni

14. Is-soċjetà appellanta tirrileva li hija kienet ressqet tliet eċċezzjonijiet fir-rigward tal-preskrizzjoni, u dan *ai termini* tal-artikolu 2153, tal-paragrafu (f) tal-artikolu 2156 u tas-subartikolu 1222(1) tal-Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Is-soċjetà appellanta tgħaddi sabiex tagħmel is-sottomissjonijiet tagħha fir-rigward tal-preskrizzjoni eċċepita *ai termini* tal-artikolu 2153. Tgħid li għaladarba t-talba hija għal investigazzjoni ġudizzjarja dwar l-imġiba tagħha, għandu jkun hemm eżami għall-fini ta' preskrizzjoni u anki fir-rigward tal-mertu, jekk kienx hemm ksur tal-*Standard Licence Conditions* u Regolamenti dwar l-Investment tal-MFSA u għalhekk huwa applikabbli l-artikolu 2153 tal-Kap. 16. Il-fatt li l-Arbitru kkonkluda li kien seħħ *misselling* tal-prodott *Lifemark* jikkontradixxi l-konkluzjoni tiegħu fir-rigward tal-preskrizzjoni, għaliex *misselling* kien ifisser ksur ta' regolamenti fejn kien applikabbli l-artikolu 1033 tal-Kap. 16. B'hekk kienet applikabbli l-preskrizzjoni *ai termini* tal-artikolu 2153 stante li kien iddekorra t-terminu ta' sentejn li beda jgħaddi sa mid-data meta allegatament seħħ il-ksur tar-regolamenti, jigifieri l-mument tal-bejgħ tal-prodott. Is-soċjetà appellanta tagħmel riferiment għas-sentenza fl-ismijiet **Carmel Ciscaldi vs. GlobalCapital Financial Management Limited**⁵ in sostenn tal-argument tagħha. Tgħid li anki jekk wieħed jieħu inkonsiderazzjoni li l-appellati qed jallegaw ukoll li s-soċjetà appellanta "*agixxiet b'mod skorrett u qarrieqi li jmorru kontra l-prattiċi kummerċjali ġusti*" u jiġu applikati l-provvedimenti tal-Kap. 378, il-preskrizzjoni anki hawnhekk kienet ta' sentejn.

---

⁵ P.A., 05.05.2017.

Għal dak li jirrigwarda l-preskrizzjoni *ai termini* tal-paragrafu (f) tal-Artikolu 2156 tal-Kap. 16, is-soċjetà appellanta tgħid li l-istess insenjamenti kienu applikabbli u l-azzjoni tirriżulta preskritta. L-Arbitru sostna li s-soċjetà appellanta kienet naqset milli turi liema kien iż-żmien meta l-appellati setgħu jittentaw l-azzjoni tagħhom, iżda dan kien saħansitra jirriżulta mill-ilment stess u anki mix-xhieda. B'riferiment għax-xhieda tal-appellati stess u anki għall-fatt li fil-5 ta' Marzu, 2010, is-soċjetà appellanta kienet bagħtet ċirkolari bl-Ingliż u bil-Malti lill-investituri kollha, tirrileva li d-data rilevanti kienet f'Marzu tas-sena 2010, sabiex b'hekk meta saret l-ittra uffiċjali tal-15 ta' Ġunju, 2016 mill-appellati, kienu ddekorrew iktar minn ħames snin. Fir-rigward tal-preskrizzjoni eċċepita *ai termini* tas-subartikolu 1222(1) tal-Kap. 16, is-soċjetà appellanta tissottometti li hija ma taqbilx mal-konklużjoni tal-Arbitru li fil-każ odjern *"mhux qed isir każ għal rexxissjoni ta' obligazzjoni minħabba vjolenza, żball, eċċ"*. B'riferiment għal dak li jipprovdi l-artikolu 1223 tal-Kap. 16, is-soċjetà appellanta tirrileva li t-terminu għal azzjoni ta' rexxissjoni fil-każijiet imsemmija fl-artikolu 1222 tal-Kap. 16, kellu jibda jiddekorri minn meta jinkixef id-difett. Fil-każ odjern l-appellat kien ħa l-*File Note* miegħu sabiex tiffirmaha l-appellata oħtu u għalhekk kellhom kull opportunità li jaqrawha. Imbagħad l-ittra uffiċjali tal-15 ta' Ġunju, 2016, ma kien fiha l-ebda riferiment għall-allegazzjoni li l-kunsens tagħhom kien inkiseb b'għemil doluż jew permezz ta' ingann u għalhekk din ma setgħet qatt tinterrompi l-preskrizzjoni a tenur tal-artikolu 1222 tal-Kap. 16.

15. Fir-rigward tal-preskrizzjoni eċċepita a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16, l-appellati jinsistu li bejn il-kontendenti kien hemm kuntratt, liema kuntratt

ma kienx gie eżegwit min-naħa tas-soċjetà appellanta kif kellu jiġi eżegwit u dan bl-ebda mod ma kien jagħmel l-obbligazzjoni tagħha *delictu* jew *quasi delictu*. Id-danni rizzultanti kienu b'hekk danni kuntrattwali li ma kienux jaqgħu taħt l-artikolu 2153 tal-Kap. 16. Dwar il-preskrizzjoni eċċepita a tenur tal-paragrafu (f) tal-artikolu 2156 tal-Kap. 16, l-appellati jissottomettu li huma jikkondividu l-ħsieb tal-Arbitru li tali preskrizzjoni skont l-artikolu 2137 tal-Kap. 16 kienet tibda tiddekorri minn dakinhar li l-azzjoni setgħet tiġi eżerċitata, li fil-każ tagħhom ma setgħetx tkun dik il-ġurnata meta kien seħħ il-bejgħ tal-investment. Huma dakinhar ma kinux għadhom jafu b'dak li kien seħħ fil-konfront tagħhom, li skoprewh meta bdew jitilfu l-investment tagħhom u għalhekk l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ma setgħetx tregi. Għal dak li jirrigwarda l-preskrizzjoni li eċċepiet is-soċjetà appellanta a tenur tas-subartikolu 1222(1), l-appellati jissottomettu li mkien mill-ilment tagħhom ma tirriżulta talba għar-rexxissjoni tal-kuntratt u għalhekk ma kinitx applikabbli l-preskrizzjoni li jipprovdi għalih dak is-subartikolu.

16. L-Arbitru fid-deċiżjoni appellata ċaħad kull waħda mit-tliet eċċezzjonijiet ta' preskrizzjoni mressqa mill-appellanta. L-ewwel ikkunsidra l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni mressqa a tenur tas-subartikolu 1222(1) tal-Kap. 16, u qies li din il-preskrizzjoni ma kinitx tapplika fil-każ odjern għaliex it-talba ma kinitx għal rexxissjoni ta' obbligazzjoni minħabba vjolenza, żball, eċċ. Għal dak li jirrigwarda l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni *ai termini* tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16, l-Arbitru osserva li r-relazzjoni ta' bejn il-partijiet hija waħda kuntrattwali, kif turi l-*purchase Contract Note*. Huwa hawnhekk għamel riferiment għas-sentenza fl-ismijiet **Roland Darmanin Kissaun vs. GlobalCapital Financial**

Management Ltd⁶, fejn qal li kien gie deciz li dawn it-tranzazzjonijiet huma ta' natura kuntrattwali. L-arbitru stqarr li huwa kien jaqbel mal-insenjament ta' dik is-sentenza, u anki mal-ġurisprudenza kostanti li l-preskrizzjoni akwiljana mhijiex applikabbli għal każ ta' relazzjoni kuntrattwali, u b'hekk ċaħad l-eċċezzjoni msejsa fuq il-preskrizzjoni *ai termini* tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16. Dwar l-aħħar eċċezzjoni msejsa fuq il-preskrizzjoni skont il-paragrafu (f) tal-artikolu 2156 tal-Kap. 16, l-Arbitru osserva li s-soċjetà appellanta ma kienet ressqet l-ebda prova f'dan ir-rigward. Madankollu kkunsidra wkoll l-argument tal-appellanta li t-terminu tal-preskrizzjoni kien beda jiddekorri mid-data tal-bejgħ tal-prodott fis-17 ta' Lulju, 2008. L-Arbitru qal li huwa ma kienx qed jaqbel ma' dan l-argument għaliex l-investitur jkun oggettivament f'qagħda li jibda jieħu azzjoni meta javveraw ċirkostanzi li jnisslu l-konvinciment fih li min bieghlu l-prodott ma bieghx tajjeb, u dan bosta drabi kien jigri meta l-prodott ma jmurx tajjeb jew jinqala' l-inkwiet. L-Arbitru josserva li fil-każ odjern, l-appellati ma setgħux iressqu l-azzjoni tagħhom proprju mill-jum li nbiegħ l-prodott *Lifemark* lilhom, u dan kif qiegħda tippretendi s-soċjetà appellanta. Għalhekk din ma rnexxiliex turi liema kien iż-żmien meta setgħet tiġi magħmula l-azzjoni tal-appellati.

17. Din il-Qorti tikkondividi *r-ratio decidendi* tal-Arbitru, u tibda billi tikkunsidra l-preskrizzjoni eċċepieta mill-appellanta *ai termini* tas-subartikolu 1222(1) tal-Kap. 16, li jipprovdi:

"1222 (1) Meta l-ligi f'xi każ partikolari ma tistabbilixxi żmien aqsar, l-azzjoni għar-rexissjoni minħabba vjolenza, żball, għemil doluż, stat ta' interdizzjoni, jew nuqqas ta' eta', taqa' bil-preskrizzjoni egħluq sentejn."

---

⁶ P.A., 05.05.2017.

18. Kif jidher sew mid-diċitura, il-liġi hawnhekk tikkontempla azzjoni ta' rexxissjoni. Kif sewwa jagħraf l-Arbitru, it-talba mressqa mill-appellati mhijiex għar-rexxissjoni ta' obligazzjoni minħabba waħda miċ-ċirkostanzi kontemplata mill-imsemmi subartikolu tal-liġi. Din il-Qorti tagħraf li l-qofol tal-azzjoni hija proprju l-allegata inadempjenza kuntrattwali da parti tas-soċjetà appellanta, li ma mxietx skont ix-xewqat u skont l-istruzzjonijiet tal-appellati li qed jitolbu mhux ir-rexxissjoni ta' dik ir-relazzjoni kuntrattwali ta' bejniethom, imma l-kumpens għat-telf mgarrab minnhom.⁷ Dan kollu huwa ċar minn dak li talbu l-appellati fl-ilment imressaq minnhom quddiem l-Arbitru.⁸

19. L-artikolu 2153 tal-Kap. 16 jaqra hekk:

“L-azzjoni għall-ħlas tal-ħsarat mhux ikkaġunati b’reat taqa’ bi preskrizzjoni bl-egħluq ta’ sentejn.”

20. Iżda anki dan l-artikolu, kif osserva l-Arbitru, ma japplikax fil-każ odjern. Għal darb’oħra l-Qorti tirritjeni li r-relazzjoni li nħolqot bejn il-partijiet tirrizulta li hija waħda kuntrattwali u dan jingħad b’riferiment għall-*File Notes*⁹ rispettivi tal-appellati. B’hekk il-Qorti tqis li permezz ta’ dawn id-dokumenti nħolqot relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet għall-għoti ta’ servizzi finanzjarji. Ix-xhieda permezz tal-*affidavit* tal-appellat¹⁰ hija wkoll evidenza ta’ din ir-relazzjoni kuntrattwali li ssawret bejn il-partijiet, fejn l-impjegati tas-soċjetà appellanta saħansitra kienu huma stess li avviċinaw lill-ilmentatur bil-parir li

---

⁷ Ara Q. App.Ċiv., Roland Darmanin Kissaun et vs. Global Capital Financial Management Limited (C30053), 29.03.2019.

⁸ A fol. 9.

⁹ A fol. 33, 34 u 36.

¹⁰ A fol. 67.

jbiegħ l-investimenti li kellu mal-Aberdeen Global Emerging Markets Bond Fund u jinvesti l-flus mir-rikavat f' *bonds* li kienu jagħtu imgħax ta' 6% fis-sena.

21. Minn dan kollu m'hemm l-ebda dubju li r-relazzjoni ġuridika li nħolqot bejn il-partijiet, kienet waħda kuntrattwali primarjament msejsa fuq l-għoti ta' servizzi finanzjarji konsistenti f'pariri u bejgħ u xiri ta' investimenti u għalhekk mhijiex applikabbli l-preskrizzjoni prevvista bl-artikolu 2153 tal-Kap. 16.¹¹

22. Is-soċjetà appellanta targumenta li huwa proprju l-ksur regolatorju li għandu jiġi hawnhekk indagat, kemm għall-finijiet ta' preskrizzjoni, kif ukoll fil-mertu. Izda għall-istess raġuni li għadha kif ġiet spjegata fil-paragrafu preċedenti, din il-Qorti tqis li mhuwiex rilevanti r-riferiment tas-soċjetà appellanta għas-sentenza fl-ismijiet **Carmel Ciscaldi et vs. GlobalCapital Financial Management Ltd.**¹² Wara li dik il-Qorti aċċettat l-argument tas-soċjetà konvenuta li *"...huma l-kawżali attriċi li jiddeterminaw il-bażi tal-azzjoni u għalhekk il-preskrizzjoni applikabbli għalihom"*, u kkunsidrat li *"... l-ewwel żewġ talbiet attriċi m'humix riferibbli għal ksur da parti tas-soċjetà konvenuta tal-obbligi kuntrattwali per se izda għall-allegat ksur tal-liġi, senjatament l-artikolu 51A, 51B, 51C, 51D u 51E tal-Kap 378 tal-Liġijiet ta' Malta (l-ewwel talba) u l-allegat ksur tad-dmirijiet fiduċjarji tagħha skont il-liġi u tal-Istandard Licence Conditions u Regolamenti dwar l-Investimenti tal-MFSA (it-tieni talba)"*, iddeċidiet li l-kolpa attribwita lis-soċjetà konvenuta kienet waħda akwiljana li għaliha kienet applikabbli l-preskrizzjoni ta' sentejn a tenur tal-artikolu 2153 tal-Kap. 16. Fil-każ odjern, kemm il-premessi kif ukoll il-

¹¹ Ara P.A., *Mario Pace vs. Corinthia Palace Hotel Company Limited et*, 13.06.13.

¹² P.A., 05.05.2017.

kawżali tal-ilment imressaq mill-appellata quddiem l-Arbitru, ma jqiegħdux l-azzjoni odjerna taħt il-kolpa akwiljana u lanqas taħt allegat ksur regolatorju.

23. Il-Qorti ser tgħaddi sabiex tikkunsidra t-tielet preskrizzjoni eċċepita mis-soċjetà appellanta, jiġifieri dik li jipprovdi għaliha l-paragrafu (f) tal-artikolu 2156 tal-Kap. 16:

“(f) L-azzjonijiet għall-ħlas ta’ kull kreditu ieħor li ġej minn operazzjonijiet kummerċjali jew minn ħwejjeġ oħra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa’, skont din il-liġi jew liġijiet oħra, taħt preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirriżulta minn att pubbliku.”

24. L-Arbitru fid-deċiżjoni appellata, sostna li d-data minn meta tibda tiddekorri l-preskrizzjoni kienet dik meta l-investitur ikun oġġettivament f’qagħda li jittenta l-azzjoni tiegħu kontra l-provditur tas-servizz. Il-Qorti tikkondividi l-ħsieb tal-Arbitru, filwaqt li tirrileva wkoll li mhux ċar, minn dak li qiegħda tissottometti s-soċjetà appellanta, kif din il-preskrizzjoni tapplika għall-każ odjern fid-dawl tal-provi mressqa minnha. Ma tarax kif dak li jixhdu d-dokumenti esebiti, jista’ jinkwadra ruħu fiċ-ċirkostanzi kontemplati fil-paragrafu tal-liġi fuq ċitat. Dan minbarra l-fatt li l-istess soċjetà appellanta qiegħda teċċepixxi preskrizzjonijiet li huma applikabbli għal relazzjonijiet ġuridiċi, jiġifieri dik ta’ kolpa akwiljana u dik kuntrattwali, li ma jistgħux jirriżultaw mill-istess ċirkostanza.¹³

25. Għaldaqstant din il-Qorti ma ssibx dan it-tieni aggravju tal-appellanta ġustifikat u qiegħda tiċħdu.

---

¹³ Ara P.A., Mario Pace vs. Corinthia Palace Hotel Company Limited (C257) et, 13.06.13.

It-tielet aggravju: l-Arbitru żbalja meta ċaħad l-eċċezzjoni tal-leġittimu kuntradittur

26. Is-soċjetà appellanta hawnhekk qiegħda tikkontendi li l-ilment tal-appellati kellu jiġi indirizzat lis-soċjetà estera *Lifemark S.A.*, li emettiet il-prodott. L-appellat kien ġie mgħarraf li kienet din is-soċjetà li emettiet il-prodott *Lifemark* u l-firma tiegħu fuq il-*File Note* kienet evidenza ta' dan. Għalkemm l-Arbitru saħansitra eżamina l-*brochure*, huwa naqas milli jindirizza l-punt ta' min kien emetta l-prodott *Lifemark* u li ma kinitx l-appellanta li kienet tiġġestixxi l-prodott. Min-naħa tagħhom l-appellati ma ġabu l-ebda prova li s-soċjetà appellanta kienet tiġġestixxi l-prodott *Lifemark* jew li fil-mument tal-bejgħ kienet taf li dan kien ser imur ħażin. Spjegat li hija kienet liċenzjata mal-MFSA bħala intermedjarja fejn kienet tlaqqa' x-xerrej prospettiv mal-bejjiegħ, u dan kif kien jirrizulta mix-xhieda u anki mill-kontroezami ta' Michael Schembri. Għalhekk ir-relazzjoni kuntrattwali tal-appellati kienet mas-soċjetà estera *Lifemark S.A.* u semmai anki mad-ditta li kienet tamministra l-fond *Keydata Investment Services Ltd.* Hija min-naħa tagħha kienet biss ppromwoviet il-prodott kif reklamat fil-*brochure*, u kwalunkwe parir li tat kien msejjes fuq l-informazzjoni li kellha fil-pussess tagħha dak iż-żmien.

27. L-appellati jwiegħbu billi jissottomettu li dan l-aggravju huwa wieħed frivolu għaliex fil-każ odjern huma kienu qegħdin jikkontendu li s-soċjetà appellanta ma ottemporatx ruħha mat-talbiet u mal-istruzzjonijiet li huma kienu tawha.

28. L-Arbitru rrileva li s-soċjetà appellanta kienet awtorizzata mill-MFSA sabiex toffri servizzi ta' investment, u fil-każ odjern hija kienet aġġixxiet bħala

prinċipal fil-konfront tal-appellati meta sar il-bejgħ tal-prodott *Lifemark*. Imkien ma għie indikat lill-appellati li hija kienet qiegħda taġixxi f'isem ħaddieħor. Sostna li kien hemm eżistenti relazzjoni ġuridika bejn il-partijiet sabiex b'hekk is-soċjetà appellanta kienet tassew il-legittimu kontradittur.

29. Il-Qorti taqbel mal-konklużjoni tal-Arbitru. Minn ħarsa lejn l-ilment ipprezentat mill-appellati quddiemu, joħroġ ċar li l-ilment ma jitrattax l-prodott *Lifemark per se* jew l-amministrazzjoni tiegħu, iżda l-ilment tagħhom jirrigwarda d-diversi nuqqasijiet da parti tas-soċjetà appellanta fil-konfront tagħhom. Il-provi wkoll juru mod ieħor minn dak li qiegħda ssostni s-soċjetà appellanta u ċertament din il-Qorti ma tistax taċċetta li l-provi juru biss li hija kienet sempliċement ippromwoviet il-prodott kif reklamata, għaliex l-provi juru li saħansitra għamlet aktar minn hekk u forsi allura aktar minn dak li kienet liċenzjata li tagħmel. Għalhekk bl-ebda mod ma tista' s-soċjetà appellanta taħrab mill-azzjoni odjerna kif tentata mill-appellati.

Ir-raba' aggravju: l-Arbitru ma indagax x'kien in-ness kawżali għat-telf ilmentat mill-appellati

Is-sitt aggravju: il-konklużjoni tal-Arbitru hija msejsa fuq apprezzament ħażin tal-fatti u tal-provi

30. Dawn iż-żewġ aggravji ser jiġu trattati flimkien stante li l-konsiderazzjonijiet li ser tagħmel din il-Qorti huma rilevanti fir-rigward ta' kull wieħed minnhom.

31. Is-soċjetà appellanta tgħid li r-raba' aggravju kienet qiegħda tressqu mingħajr preġudizzju għall-aggravji preċedenti tagħha. Tissottometti li l-Arbitru naqas milli jikkunsidra jekk l-ksur regolatorju li kien seħħ fil-konfront tal-appellati permezz ta' *misselling*, effettivament kienx il-kawża prossima t-telf lamentat mill-appellati. Il-fatt li nstab ksur regolatorju jew il-fatt li investment mar ħażin, ma kienx ifisser li l-appellati kellhom dritt għad-danni u li s-soċjetà appellata kellha tinzamm responsabbli għal tali danni. Tissottometti li ma kienet tirriżulta l-ebda prova dwar xi azzjoni jew omissjoni da parti tagħha li waslet għal dak it-telf, u l-Arbitru ddeċieda l-ilment tal-appellati bl-istess mod li wieħed jiddeċiedi ksur ta' regolamenti u liġijiet billi wieħed jinfliggi piena. Is-soċjetà appellanta tgħid li ma kienx kontestat li l-funzjoni tagħha fit-tranzazzjoni kienet ta' intermedjarja, iżda t-telf li garrbu l-appellati seħħ għar-raġunijiet li hija ma kellhiex kontroll fuqhom, u dawn kif spjegati fir-risposta tagħha pprezentata quddiem l-Arbitru, u anki fir-relazzjoni tal-espert *ex parte* Dr Michael Desmond Fitzgerald. Tkompli tgħid li l-Arbitru ta raġuni żbaljata għalfejn ikollassa l-investment u hawnhekk is-soċjetà appellanta tagħmel riferiment għall-approprijazzjoni li kienet saret mill-fundatur tas-soċjetà estera Keydata, u tistieden lil din il-Qorti sabiex tirreferi għar-relazzjoni fuq imsemmija u annessa mar-rikors tal-appell tagħha. Tgħid li minn dan kollu kien jirriżulta biċ-ċar li l-kawża prossima tal-falliment tal-prodott *Lifemark* ma kienx riżultat tal-aġir jew tal-omissjoni tagħha. Għalhekk ma kellhiex tinzamm responsabbli għat-telf li soffrew l-appellati u tiġi kkundannata tħallashom il-flus.

32. Fir-rigward tas-sitt aggravju, is-soċjetà appellanta tagħmel diversi sottomissjonijiet li diġà tressqu fir-rigward ta' aggravji oħrajn. Hawnhekk tišhaq għal darb'oħra li l-analiżi magħmula mill-Arbitru, tal-investment u tar-raġuni għaliex dan falla, ma kinitx korretta. Tgħid li l-Arbitru ma jagħti l-ebda spjegazzjoni jew motivazzjoni għall-konkluzjoni tiegħu li l-prodott *Lifemark* kien ta' riskju għoli u li ma kienx addattat għall-appellati. Tkompli tgħid li l-Arbitru ma jagħti l-ebda importanza għall-*File Notes*, iżda min-naħa l-oħra jagħti importanza lil *Press Release* tal-MFSA rilaxxjata f'Novembru 2009, li skont ir-relazzjoni ta' Michael Desmond Fitzgerald kienet żbaljata. Tinsisti li l-appellati kellhom esperjenza sew f'investimenti ta' riskju għoli, u dan b'riferiment għad-diversi investimenti li huma kellhom fil-passat. Is-soċjetà appellanta tgħid li għalkemm l-appellati kellhom aċċess għall-*File Notes* qabel iffirmawhom u setgħu jeżaminawhom u jieħdu parir indipendenti, huma m'għamlu xejn minn dan. Hawnhekk is-soċjetà appellanta tagħmel riferiment għal żewġ sentenzi tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili in sostenn tal-argument tagħha dwar in-nuqqas jew il-kontributorjetà da parti tal-appellati. Tagħmel ukoll riferiment għall-*Account Opening Form and Client Profile* tal-4 ta' Marzu, 2006, fir-rigward tal-appellata, fejn kien hemm indikat l-*investment objective* tagħha li kien wieħed imsejjes fuq '*balanced return*', kif ukoll li hija ma xtaqitx tizvela x'kienu l-investimenti preċedenti tagħha. Tissottometti wkoll li l-KYC kienet tindika li l-appellati kienu lesti għal riskju raġjonevoli iżda mhux riskju baxx jew saħansitra l-ebda riskju.

33. L-appellati jsostnu li l-Arbitru ttratta sew il-mertu tal-każ u anki eżamina d-dettalji tekniċi tiegħu. Is-soċjetà appellanta min-naħa tagħha ma ressqet l-

ebda raġunijiet gravi biżżejjed sabiex din il-Qorti tiddisturba d-diskrezzjoni tal-Arbitru li kienet waħda korretta. Filwaqt li l-appellati kienu nies bla skola u għalhekk kienu fdaw fis-soċjetà appellanta, din kienet imxiet kif dehrilha bi ksur tal-istruzzjonijiet li kienu tawha billi investiet flushom f'investimenti b'riskju għoli b'mod li ingannathom. Jgħidu li bl-ebda mod hawn ma kien qed jintalab ix-xoljiment ta' kuntratt kif kienet qiegħda tittenta turi s-soċjetà appellanta.

34. Il-Qorti taqbel mad-deċizzjoni tal-Arbitru li l-ilment tal-appellati għandu jintlaqa' fil-mertu. L-Arbitru jibda billi josserva liema huma dawk l-ilmenti partikolari tal-appellati fil-konfront tas-soċjetà appellanta, jiġifieri li hija: (a) ma kellhiex tinvesti ammont kbir ta' flus fi prodott wieħed, li f'dan il-każ kien il-prodott *Lifemark*; (b) bieġhet il-prodott *Lifemark* bħala wieħed sigur; (c) insistiet b'mod konsiderevoli mal-appellat sabiex jinvesti fil-prodott *Lifemark* li ma kienx addattat għalih għaliex kien wieħed '*high risk*'; (d) aġixxiet b'mod li kkawżat danni konsistenti f'telf ta' flus. L-Arbitru josserva li min-naħa tagħha s-soċjetà appellanta kienet qiegħda tinsisti li l-appellati kellhom esperjenza preċedenti fl-investimenti u li ma kienx minnu li l-prodott *Lifemark* kien prodott *high risk* u li ma kienx addattat għalihom.

35. Minn hemmhekk l-Arbitru għamel eżami tal-prodott *Lifemark*, filwaqt li għamel diversi osservazzjonijiet anki dwar il-*brochure* tiegħu. Is-soċjetà appellanta tissottometti li hija ma taqbel xejn mal-analiżi tal-Arbitru, anzi skont hi l-Arbitru jagħti raġuni żbaljata għalfejn dan l-investment ikkollassa u tissuggerixxi li l-falliment ta' tali investment kien aktar kawża tal-approprijazzjoni ta' ammonti eżorbitanti ta' flus mill-fundatur tas-soċjetà

estera Keydata li kienet tamministra l-prodott *Lifemark* fl-Ingilterra. Sabiex tittenta tiġġustifika għaliex il-prodott mar ħażin, is-soċjetà appellanta tagħmel riferiment għal rapport ta' Dr Michael Desmond Fitzgerald ipprezentat minnha stess flimkien mar-rikors tal-appell tagħha.

36. Issa għall-finijiet ta' responsabbiltà, din il-Qorti tagħraf li huma rilevanti ċ-ċirkostanzi li jirriżultaw kemm qabel, kif ukoll fil-ħin tal-bejgħ, u li huma xhieda tal-imġiba tas-soċjetà appellanta. Il-mod kif l-investment falla huwa rilevanti biss għall-fini li dan jista' jiżvela u jsaħħaħ l-argument li l-prodott *Lifemark* kien wieħed ta' riskju għoli u t-telf imġarrab mill-investitur huwa konsegwenza diretta tan-natura tal-prodott, żewġ fatturi li huma t-tnejn kontestati mis-soċjetà appellanta.

37. Jiġi rilevat minn din il-Qorti li r-rapport ta' Dr Fitzgerald gie redatt f'Ottubru, 2017, jiġifieri meta kien għadu qed jinstema' l-ilment tal-appellata quddiem l-Arbitru. Il-Qorti tinnota li ma tirriżulta l-ebda raġuni ġusta għaliex ir-rapport ma setax jitressaq fl-atti tal-arbitraġġ sabiex b'hekk l-Arbitru kien jieħu konjizzjoni tiegħu u jikkonsidra wkoll jekk il-kawża tal-falliment tal-prodott *Lifemark* kienx riżultat ta' dak li qiegħda tallega s-soċjetà appellanta. Dan jingħad aktar u aktar meta wieħed iqies li s-soċjetà appellanta qiegħda tistrieħ fuqu sabiex turi li l-prodott *Lifemark* ma kienx wieħed riskjuż daqstant, u li r-raġuni għaliex falla ma kienx riżultat tan-natura tiegħu. B'hekk ukoll l-appellati kien ikollhom l-opportunità li jressqu l-provi u jagħmlu s-sottomissjonijiet tagħhom fir-rigward. Ċertament skont l-insenjament ta' din il-Qorti, l-istadju tal-appell mhux il-waqt li fih għandu jiġi pprezentat dan id-dokument, għaliex altrimenti ma jkunx qed iħalli lok għall-eżami doppju rikjest mil-liġi.

38. Wara li l-Arbitru għamel eżami tal-prodott *Lifemark*, ikkunsidra kif dan inbiegħ lill-appellati. Irrileva li s-soċjetà appellanta kienet qiegħda ssostni li l-appellati kienu investituri ta' esperjenza għax kellhom diversi investimenti oħra, inklużi dawk li kienu *high risk*, u saħansitra tagħti elenku tagħhom.¹⁴ Sewwa josserva l-Arbitru, li madankollu, skont kif xehed l-uniku xhud li pproduċiet is-soċjetà appellanta, dawn kienu kollha nbiegħu minnha stess lill-appellati.¹⁵ Hawnhekk il-Qorti żżid tgħid li skont ir-Regola 2.22 tal-*Investment Services Rules for Investment Services Providers, PART B: Standard Licence Conditions (SLC)*¹⁶, [minn issa 'l quddiem "ir-Regoli"], il-prova ta' investimenti oħra magħmula mhijiex waħedha xhieda tal-esperjenza tal-klijent investitur, għaliex hemm diversi fatturi oħra li għandhom jittieħdu inkonsiderazzjoni, u dan jagħrfu wkoll l-Arbitru fid-deċiżjoni appellata.

39. Il-Qorti tikkunsidra wkoll li l-prova ta' investimenti oħra ma teskludix il-possibilità li anki dawk l-investimenti setgħu nbiegħu hażin, kif x'aktarx ġara fil-każ odjern minn dak li xehed l-appellat. Għalhekk f'dan il-kuntest sewwa jirrileva l-Arbitru, li skont kif xehed l-appellat¹⁷ dwar dawk l-investimenti kemm tiegħu u kemm t'oħtu, huwa dejjem kien jinsisti mas-soċjetà appellanta sabiex ma jkunx hemm riskju għall-kapital. L-Arbitru josserva li din ix-xhieda ma gietx kontradetta mis-soċjetà appellanta, u kien proprju mal-investment fil-prodott *Lifemark* li ġara dak li ma kienx qatt ġara qabel. L-Arbitru josserva fattur ieħor importanti sabiex wieħed jevalwa l-esperjenza tal-investitur. Jgħid li l-prodotti

---

¹⁴ Ara affidavit Michael Schembri, a fol. 107.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Ġew fis-seħħ fl-01.11.07.

¹⁷ A fol. 429.

L-oħra li l-appellati kienu investew fihom, ma kinux tal-istess natura tal-prodott *Lifemark*, izda xorta waħda jissuggerixxi li dawn kienu riskjuzi u li s-soċjetà appellanta kienet minn jeddha għażlet lilhom, u żżid tgħid il-Qorti, kontra l-istruzzjonijiet ċari tal-klijenti tagħha li xtaqu jevitaw prodotti li jpoġġu l-kapital fir-riskju.

40. L-Arbitru jasal għall-konklużjoni li l-appellati ma kinux familjari ma' investimenti bħalma kien il-prodott *Lifemark* u b'hekk il-kriterji tar-Regola 2.22 ma kinux ġew sodisfatti. L-Arbitru eżamina wkoll x'kien il-livell ta' edukazzjoni tal-appellati u jekk dawn kellhomx professjoni relatata mal-investimenti finanzjarji, izda mill-KYC¹⁸ tal-appellat ma rrizulta xejn minn dan, għaliex kien hemm biss indikazzjoni li l-appellat kien '*manual worker*' u ġie kklassifikat bħala '*retail client*' mis-soċjetà appellanta. Il-Qorti żżid tgħid li skont l-*account opening form and client profile*¹⁹ tal-appellata, jirrizulta li llum din hija rtirata, izda qabel hija kienet impjegata bħala '*machine operator*'. Dan filwaqt li tirrikonoxxi dak li rrileva l-Arbitru li l-ebda KYC ma ġiet ipprezentata mis-soċjetà appellanta, għaliex hija fil-fatt qatt ma kienet iltaqgħet mal-klijenta tagħha. Saħansitra l-*File Note* kienet ġiet iffirmata mill-appellata fid-dar tagħha stess meta ħadha għandha l-appellat ħuha.²⁰ B'hekk, kif sewwa jirrileva l-Arbitru, dak li kienu jirrikjedu r-Regolamenti mingħand is-soċjetà appellanta qatt ma seta' jsir, inkluż is-*suitability test ai termini* tar-Regola 2.16.

41. L-Arbitru sejjes id-deċiżjoni finali tiegħu fuq il-kriterji neċessarji sabiex jiġi sodisfatt is-*suitability test* kif imfisser fir-Regola 2.16, sabiex b'hekk wasal

---

¹⁸ *A fol. 72.*

¹⁹ *A fol. 117.*

²⁰ *Affidavit* tal-appellat, *a fol. 52.*

għad-deċiżjoni li l-prodott *Lifemark* kien ġie ‘*missold*’ mis-soċjetà appellanta lill-appellati.

42. L-Arbitru kkonkluda li l-ewwel kriterju li jitlob li l-investment jilħaq l-objettiv tal-klijent, ma kienx ġie sodisfatt. Dan qalu b’riferiment għall-fatt li l-prodott *Lifemark* kien *asset-backed security*, prodott kumpless u ma kellux jinbiegħ lill-appellati, li kienu ġew ikkunsidrati bħala ‘*retail clients*’. L-Arbitru jgħid li filwaqt li huwa kellu quddiemu x-xhieda tal-appellat, li qal li kien ingħata assikurazzjoni li l-prodott *Lifemark* ma kienx fih riskju²¹, kif ikkonfermat fil-kontroezami tiegħu²², is-soċjetà appellanta ma kkontradixxiet xejn minn dan. Osserva wkoll li l-imsemmija soċjetà appellanta kellha kull opportunità li ttella’ tixfied lil Erica Caruana, li kienet biegħet il-prodott lill-appellati, iżda għazlet minflok li tipproduci lil Michael Schembri, li ma kienx involut fit-tranzazzjoni u saħansitra xehed biss minn fuq il-*File Note*, li sostna li din kienet xhieda ta’ kif seħħet dik it-tranzazzjoni. Il-Qorti tagħraf dan kollu u tgħid li l-provi mressqa mis-soċjetà appellanta ma jservux sabiex iqiegħdu fid-dubju jew saħansitra jikkontradixxu dak li qegħdin jissottomettu l-appellati dwar l-insistenza tagħhom li l-investment kellu jkun wieħed fejn il-kapital jinżamm sigur.

43. L-Arbitru kkonkluda li anki t-tieni kriterju li l-appellati setgħu jgħorru t-telf tal-investment skont l-oġġettiv tiegħu, ukoll ma kienx ġie sodisfatt. Osserva li s-soċjetà appellanta kienet investiet għall-appellat is-somma ta’ USD47,617²³ u

---

²¹ *Affidavit*, a fol. 52.

²² *A fol.* 429.

²³ *Ara Purchase Contract Note*, a fol. 90.

sussegwentement dik ta' USD43,718²⁴, filwaqt li l-appellat stqarr li ma kien gie offrut lilu l-ebda prodott ieħor għajr il-prodott *Lifemark* għal dawn l-investimenti li ried jagħmel.²⁵ L-Arbitru kkonkluda li s-soċjetà appellanta hawnhekk kellha l-obbligu li ma tinvestix somma tant kbira f'investiment wieħed u kumpless, bħalma kien il-prodott *Lifemark*. Il-Qorti tikkondividi din il-fehma tal-Arbitru u tqis li dan l-agir huwa xhieda tan-nuqqas ta' onestà, professjonalità u ta' dak li hu xieraq da parti tas-soċjetà appellanta fir-rigward tal-klijenti tagħha. L-Arbitru jmur oltre u saħanistra jirrileva l-konflitt ta' interess ċar meta qies dak li xehed Michael Schembri, li l-impjegati tas-soċjetà appellanta kienu jirċievu kemm salarju, kif ukoll *commission* fuq il-bejgħ tal-investimenti.²⁶ Il-Qorti taqbel mal-Arbitru li dan kollu sar bi ksur tar-Regola 2.01 tar-Regoli li tirrikjedi li:

"When providing Investment Services to clients, a Licence Holder shall act honestly, fairly and professionally in accordance with the best interests of its clients ..."

44. L-Arbitru sab li t-tielet kriterju wkoll ma kienx gie mħares mis-soċjetà appellanta. Dan il-kriterju li jirrikjedi li l-klijent għandu jkollu l-esperjenza u t-tagħrif neċessarju sabiex jifhem ir-riskji tal-investment, digà gie kkunsidrat aktar 'il fuq f'din is-sentenza, u għalhekk il-Qorti mhiex ser tidhol fil-mertu tiegħu.

45. B'dan kollu l-Arbitru sab li s-soċjetà appellanta bieghet prodott li ma kienx tajjeb jew '*suitable*' għall-appellati, u għalhekk kien inbiegħ ħażin jew

---

²⁴ Ara *Purchase Contract Note*, a fol. 83.

²⁵ Xhieda ri-eżami seduta tal-24.04.17, a fol. 430.

²⁶ Xhieda kontro-eżami seduta tal-24.04.17, a fol. 430.

'*missold*'. L-Arbitru hawnhekk jispjega f'liema ċirkostanzi jseħħ '*misselling*' ta' prodott u jelenka diversi istanzi fejn dan isir. Eżamina għal darb'oħra l-*File Notes* rispettivi tal-appellati fid-dawl tax-xhieda ta' Michael Schembri, iżda kien tal-fehma li bil-mod kif inhuma redatti, kien jidher li jservu biss ta' eżoneru fir-rigward tar-responsabbiltà tas-soċjetà appellanta, u hawnhekk jagħmel riferiment għal sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet **Evelyn Farrugia et vs. GlobalCapital Financial Management Ltd** in sostenn tal-argument tiegħu.

46. Din il-Qorti taqbel mal-osservazzjonijiet kollha magħmula mill-Arbitru u tagħmilhom tagħha. Tqis li fid-dawl ta' dan kollu, l-Arbitru kien korrett meta kkonkluda li s-soċjetà appellanta naqset milli (a) tħares l-aspettattivi raġonevoli u legittimi tal-klijenti tagħha skont il-paragrafu (ċ) tas-subartikolu 19(3) tal-Kap. 555; (b) tagixxi fl-aħjar interessi tal-istess klijenti skont ir-Regola 2.01; (ċ) timxi b'mod professjonali kif mistenni minnha bħala *Licence Holder* liċenzjata mill-MFSA; u (d) timxi bid-diligenza ta' *bonus pater familias* skont l-artikolu 1124A et seq. tal-Kap. 16. Minn dakollu jista' jsegwi biss li s-soċjetà appellanta ingannat lill-klijenti tagħha bil-pariri xejn professjonali, u saħansitra xi kultant anki għarrieqa tagħha, u għalhekk għandha tinzamm responsabbli għal dak kollu li setgħu garrbu l-appellati bħala konsegwenza tal-investment magħmul hażin.

47. Għalhekk il-Qorti ssib li r-raba' u s-sitt aggravji tas-soċjetà appellanta mhumiex ġustifikati u tiċhadhom.

Il-ħames aggravju: ir-rimedju ma kellux ikun ħlas ta' dak li effettivamente l-appellata tilfet

48. Is-soċjetà appellanta tilmenta li jekk jirriżulta xi ksur regolatorju, ir-rimedju m'għandux ikun f'has favur l-appellati ta' dak li huma tilfu, għaliex tali ksur ma setax jitqies bħala l-kawża prossima tat-telf li garrbu. Is-soċjetà appellanta tistrieħ fuq dak li jipprovdi għalih is-subinċiż 26(3)(ċ)(iv) tal-Kap. 555 u li fuqu tissottometti straħ ukoll l-Arbitru meta wasal għad-deċiżjoni tiegħu. Hawnhekk is-soċjetà appellanta għal darb'oħra tkompli tisħaq li jekk jirriżulta li kien hemm il-ksur regolatorju allegat, dan ma jistax jitqies li kien il-kagun tat-telf li garrbu l-appellati. B'hekk l-Arbitru kien marbut li jagħti r-rimedju kontemplat fil-paragrafu (ċ) tas-subartikolu 26(3) tal-istess liġi.

49. Din il-Qorti tikkunsidra li għal darb'arba rriżulta li t-telf li garrbu l-appellati kien ir-riżultat ta' parir u bejgħ ħażin da parti tas-soċjetà appellanta, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, ir-rimedju għalihom ma jistax ikun għajr dak mogħti mill-Arbitru. Dan huwa saħansitra kkontemplat mil-liġi kif tindika s-soċjetà appellanta stess. Fid-dawl tas-sottomissjonijiet tagħha u l-provi mressqa minnha, din il-Qorti ma tarax raġuni għaliex ir-rimedju għandu jkun mod ieħor.

50. Għaldaqstant issib li dan l-aggravju mhux ġustifikat u tiċħdu.

Decide

Għar-raġunijiet premissi l-Qorti tiddeċiedi dwar l-appell tas-soċjetà appellanta billi tiċħdu u tikkonferma d-deċiżjoni appellata fl-intier tagħha.

L-ispejjeż marbuta mal-proċeduri quddiem l-Arbitru għandhom jibqgħu kif deċiżi fid-deċiżjoni appellata, u dawk ta' din l-istanza għandhom jitħallsu mis-soċjetà appellanta.

Moqrija.

**Onor. Dr Lawrence Mintoff LL.D.
Imħallef**

**Rosemarie Calleja
Deputat Registratur**